

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Suomen Olympiakomitean lausunto eduskunnan sivistysvaliokunnalle koskien hallituksen esitystä uudeksi rahankeräyslaiksi (HE 214/2018 vp)

Suomen Olympiakomitea lausuu otsikkoasiassa seuraavaa:

Yleistä

Suomen Olympiakomitea pitää ensiarvoisen tärkeänä, että rahankeräys on mahdollista yleishyödyllisille yhteisöille yleishyödylliseen tarkoitukseen. Rahankeräys on kansalaisjärjestöille tärkeä varainhankinnan muoto. Rahankeräyksen laajentaminen myös elinkeinotoimintaan tai järjestäytymättömään kansalaistoimintaan olisi omiaan heikentämään kansalaisjärjestöjen taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Suomen Olympiakomitea haluaa antaa sisäministeriölle erityistä kiitosta hallituksen esityksen valmisteluprosessista. Lakiuudistusta valmistelleessa työryhmässä on ollut edustettuna laaja joukko kansalaisjärjestöjä, ja prosessin aikana on aktiivisesti kerätty järjestökentän näkemyksiä rahankeräyslainsäädännön uudistamisesta. Järjestöjä on aidosti kuunneltu ministeriön järjestämissä työpajoissa ja kuulemistilaisuuksissa.

Lupamenettely, vuosi-ilmoitus ja pienkeräystilitys

Hallituksen esityksen selkeänä tarkoituksena on vähentää byrokratiaa hakemusvaiheessa sekä hakijan että luvan myöntäjän osalta. Kevennetty lupamenettely lisää kansalaisjärjestöjen kiinnostusta rahankeräystä kohtaan.

Myös keräystapojen määrittelyn poistaminen helpottaa jatkossa käytännön rahankeräyksen järjestämistä ja antaa mahdollisuuden uusille innovaatioille.

Valtakunnallisen ja alueellisen keräyksen välisen rajanvedon poisto heijastaa hyvin nykyaikaa, jossa digitalisaation myötä valtakunnallisen ja alueellisen keräyksen rajat heikkenevät. Jatkossa Poliisihallituksen ja paikallisten poliisiasemien työnjako on selkeä.

Rahankeräyksestä tehtävän tilityksen, eli vuosi-ilmoituksen, antaminen on edelleen perusteltua ja palvelee rahankerääjää itseään, sen sidosryhmiä sekä luonnollisesti myös lahjoittajaa. Suomen Olympiakomitea korostaa kansalaisjärjestöjen hyvän hallinnon vaatimusta, johon kuuluu rahankeräyksen tuottojen ja kulujen raportointi sekä rahankeräyksen nettotuoton käytön raportointi läpinäkyvästi ja avoimesti viranomaisille ja sidosryhmille. Poliisiviranomaisten pitämä rekisteri käynnissä olevista rahankeräyksistä lisää läpinäkyvyyttä ja avoimuutta.

Rahankeräyksen käytännön toimeenpanija

Ehdotettu rahankeräyslaki ei enää sisältäisi säännöksiä käytännön toimeenpanijasta. Oletettavasti keräysten käytännön toimeenpanijoina toimivien yritysten määrä kasvaa, erityisesti pienkeräysten osalta.

Sääntelyn purkaminen on kannatettavaa tältäkin osin. Samalla Suomen Olympiakomitea kuitenkin toivoo, että rahankeräysten käytännön toimeenpanoon liittyviä markkinoita seurataan mahdollisten väärinkäytösilmiöiden kartoittamiseksi. Vastuu on toki myös rahankeräyksen hakijoilla niiden valitessa käytännön toimeenpanijaa.

Pienkeräys

Pienkeräyksiä saisi järjestää enintään kaksi vuosittain. Keräyksen enimmäiskesto olisi kolme kuukautta ja enimmäismäärä 10 000 euroa. Pienkeräyksen järjestäjältä ei edellytettäisi sen toiminnan tarkoituksen yleishyödyllisyyttä. Pienkeräyksen voisi järjestää muuhunkin kuin yleishyödylliseen tarkoitukseen, ei kuitenkaan elinkeinotoiminnan tukemiseen tai oikeushenkilön varallisuuden kartuttamiseen.

Pienkeräyksen mahdollisuus on lähtökohtaisesti kannatettava idea. Ilmoitusluontoisuuden takia se ei aiheuttaisi erityisesti pienille toimijoille ylitsekäymätöntä hallinnollista haastetta. Hyvin organisoituna keräys voisi tuottaa esimerkiksi pienelle urheiluseuralle maksimissaan 20 000 euroa vuodessa yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Pienkeräyksen järjestäjän yleishyödyllisyysvaatimus on poistettu ilmeisesti menettelyn nopeuden takaamiseksi. Suomen Olympiakomitea katsoo kuitenkin, että pienkeräyksetkin tulisi olla mahdollisia yksinomaan yleishyödylliseen tarkoitukseen.

Lisäksi pienkeräysten järjestäminen tulisi olla mahdollista vain laissa määritellyille oikeushenkilöille, eikä luonnollisten henkilöiden muodostamalle ryhmittymälle. Kolmen yksityishenkilön järjestäessä pienkeräyksen vaara väärinkäytöksiin kasvaa. Aktiiviset auttamishaluiset kansalaiset voisivat joka tapauksessa kanavoida lahjoituksensa keräystarkoituksen kannalta sopivan yhdistyksen kautta, jolloin myös lahjoittajien valvonta toimisi paremmin.

Mikäli yksityishenkilöiden muodostamalle ryhmittymälle halutaan antaa mahdollisuus pienkeräyksen toimittamiseen, tulisi lupaviranomaisen vähintään tarkistaa keräyksen järjestävien täysikäisten henkilöiden luottotiedot.

Suomen Olympiakomitea katsoo, että kielto kartuttaa oikeushenkilön varallisuutta voi johtaa hankaliin tulkintatilanteisiin. Oikeushenkilön varallisuuden kasvattamisena pidettäisiin esimerkiksi keräystarkoitusta, jolla kerättäisiin varoja suoraan pienkeräyksen järjestäjän hallintokuluihin erittelemättä keräystarkoitusta muulla tavoin. On syytä muistaa, että myös hallintokulut voivat johtua sellaisesta toiminnasta, jolla synnytetään yleishyödyllistä hyvää yhteiskunnalle.

Suomen Olympiakomitea tulkitsee, että hallituksen esitys mahdollistaa esimerkiksi nuoren urheilijan tukemisen pienkeräyksen avulla, koska esityksestä on poistettu kielto kartuttaa yksityishenkilön varallisuutta.

Pienkeräyksen osalta on epäselvää miten kerääjän tulee toimia ylimenevän osan palautuksen osalta. Pelkkä yleisöön vetoamisen lopettaminen rajan ylityttyä ei välttämättä lopeta pienkeräyksen tulovirtaa.

Viranomaisten resurssit

Uusi rahankeräyslaki vaatii lisäresursseja poliisiviranomaisille. Lupamenettelyn tulee olla nopeaa, ja lupamenettelyyn liittyvien maksujen kohtuullisia. Henkilöresurssit tulee mitoittaa siten, että käsittelyn nopeus ja varmuus taataan

Lisäksi Suomen Olympiakomitea toivoo, että kansalaisjärjestöille järjestetään koulutusta ja neuvontaa heti kun uusi laki astuu voimaan

Helsingissä 21.11. 2018

Mikko Salonen
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea